

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ

Гайдіна С.О.

студентка 4 курсу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

***Анотація.** У статті розглядається поняття про електронний підручник, його можливості, принципи створення, перспективи розвитку. Зазначається, що електронні підручники дозволять забезпечити якісний освітній контент для опанування компетентціями, важливими для сучасної людини.*

Ключові слова: електронний підручник, електронна платформа, інформаційно-комунікаційні технології, навчальний процес

Наразі ми спостерігаємо активну інформатизацію суспільства, що втілюється у повсюдному впровадженні інформаційно-комунікаційних

технологій (ІКТ) у більшість сфер діяльності людини, зокрема у вищу та середню освіту. Існує велика кількість освітніх ресурсів та комп'ютерних програм навчального призначення, які активно впроваджуються у навчально-виховний процес. Якщо мова йде про хмарні технології, то у рамках забезпечення освітнього процесу вони успішно використовуються під час управління доступом до електронного навчання, управління контентом навчальних курсів, ресурсами тощо [6, с. 80].

Одним із засобів забезпечення

якісного освітнього контенту є електронні підручники, що надають змогу підвищити ефективність опанування предметами за рахунок різних способів подання інформації. Вони, поряд із інтерактивними методами навчання [1, с. 267], є одним із сучасних і ефективних засобів навчання, що дозволяють урізноманітнити подання навчального матеріалу на тлі використання сучасних інформаційних технологій. В той же час, технології розробки та впровадження електронних підручників постійно розвиваються та потребують відповід-

ного висвітлення.

Під електронним підручником розуміється електронне навчальне видання із систематизованим викладом дисципліни (її розділу, частини), що відповідає навчальній програмі, може містити цифрові об'єкти різних форматів та забезпечувати інтерактивні режими взаємодії з усіма учасниками навчально-виховного процесу [3]. Ми вважаємо, що електронні підручники при викладанні дисциплін у вищій школі дозволять створити сприятливі умови для навчання студентів, розвитку їх інформатичної компетентності, громадянської культури та ціннісних орієнтації в умовах гармонізації культурно-освітнього простору [5, с. 160].

Поняття «електронний підручник» можна віднести до більш загального поняття «електронний засіб навчального призначення», під яким розуміється засіб навчання, який зберігається на цифрових носіях і відтворюється на електронному обладнанні (комп'ютері, планшеті, мобільному телефоні тощо). До них відносяться різноманітні програмно-педагогічні засоби, електронні навчальні видання, комп'ютерні навчальні трена-

жери, електронні бібліотеки, інформаційні ресурси для дистанційного навчання тощо. В залежності від способу представлення та використаних засобів електронні підручники можуть бути локальними, мобільними та такими, що відображаються у мережі Інтернет.

Незважаючи на велику кількість різноманітних комп'ютерних програм з різних навчальних предметів, якість певної кількості електронних засобів навчального призначення не відповідає вимогам, що висуваються до програмно-педагогічних засобів. Це можна пояснити декількома факторами:

Обмежена кількість розробників конкретної навчальної комп'ютерної програми (часто програмний продукт навчального призначення створюється викладачем, який не розуміється на сучасному програмуванні, або програмістом, який не знає педагогіки та методики викладання конкретної дисципліни).

Низька функціональність програмного засобу через невикористання всіх можливостей інформаційно-комунікаційних технологій (різні форми подання навчального матеріалу, використанні Інтернет

для спілкування, комп'ютерне тестування тощо). Змістове наповнення такого програмного продукту часто обмежується електронною навчальною інформацією на основі існуючого друкованого підручника та простою гіпертекстовою структурою для переходу за навчальними темами [7, с. 304].

Неготовність викладачів застосувати інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі. І хоча цей фактор поступово зменшується, окремі випадки продовжують спостерігатися.

Відсутність технічної та методичної підтримки розробленого програмного засобу призводить до втрати його актуальності.

У зв'язку з цим, у процесі створення електронних підручників необхідно дотримуватися наступних принципів: принцип дискретності (розбиття навчального матеріалу на розділи, що відповідають освітнім програмам); принцип повноти (кожен розділ повинен містити теоретичне наповнення, приклади, завдання, питання для самоперевірки у вигляді комп'ютерного тестування; інструкцію користувача); принцип наочності (кожен розділ повинен забезпечувати ві-

зуалізацію навчального матеріалу через використання зображень, малюнків, фотографій, схем тощо); принцип навігації (кожен модуль повинен мати гіпертекстові посилання на інші розділи, комп'ютерне тестування, тезаурус тощо); принцип керованості (користувач повинен самостійно керувати освітнім ресурсом за допомогою елементів керування та гіперпосилань у відповідності до прав, які надаються йому системою); принцип комплексності (електронний підручник повинен бути виконаний у вигляді єдиного електронний комплексу, який за необхідності можна змінювати, тобто розширювати доповнювати новими розділами, темами, іншими навчальними елементами.

Слід зазначити, що у закладах вищої освіти активно опановуються технології дистанційної форми навчання, електронні бібліотеки наукової на навчальної літератури, інтерактивні та інноваційні технології освітньої діяльності тощо [2]. З урахуванням цього, ми вважаємо, що у розробці освітнього контенту, зокрема створенні електронних підручників, провідну роль повинні мати вищі навчальні за-

клади та спеціальні державні установи. Перші з них мають великий потенціал щодо розробки якісного програмного забезпечення, інші – можливість оформити відповідну нормативну документацію на державному рівні.

Сьогодні Міністерство освіти і науки України в рамках нової української школи запроваджує національну освітню електронну платформу та е-підручники, які мають містити якісний освітній контент. Це державна спеціалізована освітня інформаційно телекомунікаційна система, яка розташована у мережі Інтернет та дозволяє отримати вільний доступ до е-підручників, які розташовуються на її базі. Е-підручники можуть містити змішаний текст, мультимедія, інтерактивні елементи, навчальні ігри тощо, які повинні забезпечувати вимоги відповідних стандартів та освітніх програм. Передбачається, що електронна платформа буде поступово розгорнута протягом 2018-2023 років [4].

Отже, е-підручники продовжують розвиватися наповнюватися новим освітнім контентом з різних навчальних предметів. Їх можна

використовувати як допоміжний засіб в аудиторії та як основний під час самостійної роботи студентів.

Література

1. Аносов И. П., Избаш С.С. Интерактивные методы обучения в преподавании дисциплины «Основы педагогического мастерства» // Модернизация системы непрерывного образования. – 2014. – С. 267-275.
2. Гладкова Л.А., Наумова М.А. Використання сучасних інформаційних технологій навчання у ВНЗ III–IV рівня акредитації: [Електронний ресурс] // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – №3 (17). – Режим доступу <http://www.ime.edu.ua.net/em.html>.
3. Наказ №1061 від 01.09.2016 «Про внесення змін до Положення про електронні освітні ресурси»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE29404.html.
4. Національна освітня електронна платформа. Концепція забезпечення здобувачів середньої освіти е-підручниками та іншими електронними освітніми ресурсами: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2018/02/15/BROSHURE_CONCEPT_E-BOOK.pdf.
5. Москальова Л. Духовно-моральне виховання студентів у вищих навчальних закладах // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2013. – №1. – С. 160-169
5. Шаров С.В., Деркач Є.О. Напрямки

використання хмарних технологій в освіті // Актуальные научные исследования в современном мире. – 2017. – №11-9. – С. 78-81.

7. Шаров С.В., Мартинюк Т.І. Створення електронного засобу навчального призначення з дисципліни «Історія інформатики» // Педагогічні науки: теорія, історія,

інноваційні технології: наук. журнал. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка. – 2013. – №1. – С. 302-308.